

S. J. De Laet, *Archeologia i jej problemy*, Warszawa 1960, 167 stran, XXI tab. a 3 obr. v textu.

Práce belgického archeologa S. J. De Laeta „L'Archéologie et ses problèmes“, která vyšla v polském překladu, není dílem úzce zaměřeným a není také určena jen odborníkům. Autor se pokusil vysvětlit — i když často zjednodušeně — základní problémy archeologie všem, kteří o ně mají zájem.

Práce je rozdělena do šesti kapitol, ve kterých autor postupně probírá předmět archeologie, její prameny, způsoby výzkumu, interpretaci získaných poznatků a konečně možnosti archeologie jako vědy. V zaměření jednotlivých kapitol je patrná jistá nescourodost, která zejména vyniká ve výkladech věnovaných archeologickým metodám datování; tyto stati jsou ve srovnání s ostatními pojaty poněkud specialisovaně. Není třeba se zabývat podrobně jednotlivými kapitolami, zvláště úvodními, které seznamují čtenáře s běžnými a dobře známými skutečnostmi, jako např. otázka vztahu archeologie, historie a dějin umění, dvojí typ pramenů užíváných archeologií, nebo úloha tzv. pomocných věd archeologických. Tyto stati jsou na úrovni dnešní vědy, ale neřikají nám nic nového. Podnětější jsou ty kapitoly, které jednájí o metodách výzkumu a určování chronologie. Vedle obvyklých archeologických výzkumů sondováním, plošným odkryvem, pomocí letecké fotografie, případně výzkumů pod vodou, probírá De Laet způsoby u nás méně známé a užívané. Zmínuje se například o využití sondází pro tzv. hloubkové mapy, které jsou sice pořizovány k zemědělským účelům, ale výborně pomáhají archeologům, dále o uplatnění metod geofyzikálních, to je elektromagnetických, seismografických údajů atd. v archeologii. Při určování chronologie není u nás dosud užívána metoda měření magnetismu v keramice; tento způsob je ostatně v počátcích i v ostatních zemích. Poměrně nejméně můžeme akceptovat kapitoly věnované interpretaci archeologického materiálu a zařazení archeologie do komplexu ostatních věd. Mimo jiné se zde autor také zabývá výkladem dějin lidské společnosti v SSSR. Vytýká sovětským vědcům jistě zjednodušování a generalisování při studiu existence a vývoje společenských formací — matriarchátu a patriarchátu. To je však otázka, kterou se dnes snaží nově řešit sami sovětské vědci.

Ze stručného popisu by mohlo vyplynout, že De Laetova práce není příliš zajímavá, avšak její přitažlivost pro nás je dána něčím jiným: situací vědce-archeologa a vědeckého bádání v kapitalistické společnosti. De Laet se rozepisuje se samozřejmostí o velkých obtížích archeologického bádání, které je doslova mařeno a znemožňováno „výzkumy“ archeologů amatérů, kteří často svou neodbornou prací ničí kulturní památky, neb je nechávají nevyužity a nezpracovány v soukromých sbírkách. Nálezové celky často nemohou být uchovány vcelku, protože nálezy jsou záležitostí spekulace obchodníků se starožitnostmi, kteří mají většinou zájem jen o jednotlivé předměty. V archeologických výzkumech se postupuje mnohdy neplánovitě a některé významné nálezy čekají celá desetiletí na své zpracování, u některých nálezu nebyla provedena ani základní dokumentace.

De Laet se ovšem neomezuje jen na konstatování této situace a volá po nápravě, ovšem nedovede pochopit, že společnost, ve které žije, nemůže a často ani nechce zajistit rozvoj mnohých vědeckých disciplín.

Jana Vignatiová